

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/53/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8812207303
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8812207303.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu: EOS KSI Slovensko, s.r.o., Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, IČO: 35 724 803, zast. TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, proti žalovanej: B. P., nar. XX.X.XXXX, T. XXX, XXX XX X., o zaplatenie 822,25 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 11.12.2012, č. k. 4C 162/2012-63 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie odôvodnil cit.: „na základe vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou bola uzavretá zmluva o úvere, ktorá bola na navrhovateľa postúpená zmluvou o postúpení, ktoré postúpenie bolo preukázané v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka ako aj zákona o spotrebiteľských úveroch, preto je súd toho názoru, že je daná aktívna legitímácia navrhovateľa v tomto konaní.

Ďalej mal súd za preukázané, že medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporkyňou rade bola uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere, teda spotrebiteľská zmluva.

Pre spotrebiteľskú zmluvu je charakteristické, že spotrebiteľ vstupuje do zmluvného vzťahu s dodávateľom, ktorým je najčastejšie predávajúci, za zmluvných podmienok, ktoré si vopred určil dodávateľ, pričom spotrebiteľ nemá možnosť tieto podmienky individuálne ovplyvniť. Občiansky zákonník podrobnejšie špecifikuje všeobecné pravidlá pre dojednanie podmienok v spotrebiteľských zmlúv a výslovne ustanovuje, že takéto ustanovenia v zmluvách, ktoré spôsobujú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa sú neprijateľné a preto neplatné. Vychádza sa z toho, že predovšetkým spotrebiteľ v dobrej viere uzatvára zmluvu s dodávateľom, od ktorého sa očakáva, že vzhľadom na jeho podnikanie a ponúkaný tovar a služby koná profesionálne a v súlade s poctivým prístupom k podnikaniu. Predpokladá sa, že dodávateľ má vedomosti a skúsenosti a oproti spotrebiteľovi vystupuje ako zvýhodnený účastník zmluvného vzťahu založeného spotrebiteľskou

zmluvou. Pokiaľ dodávateľ požaduje od spotrebiteľa sankciu za porušenie jeho zmluvných povinností a táto je v nepomere k jeho plneniu, je neplatná.

Odporkyňa v priebehu súdneho konania vznesla námietku premlčania voči uplatnenej pohľadávke, úlohou súdu bolo preto v prvom rade sa so vznesenou námietkou vysporiadať.

Z prílohy č. 1 k Zmluve o postúpení pohľadávok SKK zo dňa 18.7.2007 vyplýva, že splatnosť pohľadávky navrhovateľa nastala ku dňu 2.5.2007. Trojročná premlčacia doba podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, ktorý je potrebné na daný právny vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy aplikovať, tak uplynula dňa 3.5.2010.

Odporkyňa dňa 6.7.2009 podpísala Dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku. Napriek tomu, že v čase podpisu predmetnej dohody ešte nemala byť pohľadávka navrhovateľa premlčaná, v bode 3.1 dohody je uvedené, že dlžník vyhlasuje, že má vedomosť o premlčaní dlhu a jeho následkoch. V danom prípade totiž ide o predformulovaný obsah dohody. Samotné uznanie dlhu je spojené s dohodou o uzavretí splátkového kalendára, pričom je možné mať pochybnosti o tom, že odporkyňa si bola vedomá dôsledkov uznania dlhu, najmä predĺženia premlčacej doby v zmysle § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Aj z výpovede odporkyne vyplýva, že zamestnanec navrhovateľa jej nijako nevysvetlil obsah listiny, neuviedol, že uznáva uplatnenú pohľadávku, nenechal jej dokonca ani kópiu dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku. Zamestnanec navrhovateľa navyše sám vyhľadal odporkyňu za účelom podpisu dohody, teda iniciatíva k uzatvoreniu takejto dohody nevychádzala od spotrebiteľa. K podpisu dohody došlo v motorovom vozidle zamestnanca navrhovateľa, ktorá okolnosť vplývala na odporkyňu a jej rozhodnutie podpísať formulár, aby sa čím skôr vyhla nepríjemnostiam a zamestnanec navrhovateľa odišiel ako aj na schopnosť pre v danej situácii podrobnejšie prečítať text predloženého formulára. Spotrebiteľ, ktorému išlo najmä o to, aby mohol uhradiť dlh v splátkach, keďže sociálna situácia mu nedovoľovala uhradiť dlh naraz, musel podpísať celý formulár, pričom je zrejme aj z výpovede odporkyne, že význam obsahu formulára, ktorý podpísala jej nebol zrejmy. Vzhľadom na takto predformulovaný obsah a okolnosti podpisu dohody možno mať vážne pochybnosti aj o tom, že ide o skutočný prejav vôle odporkyne uznať dlh a nejde iba o vôľu uzavrieť dohodu o splátkach s navrhovateľom.

Podpisom takejto formulárovej dohody odporkyňa ako spotrebiteľ zhoršila svoje zmluvné postavenie dohodnuté v pôvodnej zmluve v rozpore s ustanovením § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Uznanie záväzku odporkyňou bolo vykonané na predtlačí navrhovateľa, pričom listina bola označená ako dohoda o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku, ktoré označenie môže u bežného občana - spotrebiteľa s minimálnym právnym vedomím za určitých okolností, keď je zo strany veriteľa, resp. jeho právneho nástupcu či už písomne alebo ústne, telefonicky či iným spôsobom, upozorňovaný, keď nie až zastrešovaný, možným súdnym konaním a následnou exekúciou, priviesť k rozhodnutiu uzavrieť takúto dohodu o splátkovom kalendári v snahe zabrániť jeho postihu a urovnať svoje záväzky voči druhej strane. V ďalšom si však možno často ani neuvedomuje, aké ďalšie prehlásenia podpísal, prípadne k akým ďalším povinnostiam alebo sankciám sa zaviazal, navyše keď samotná dohoda je vypísaná vo všetkých bodoch zástupcom druhej strany.

Súd preto predmetnú spotrebiteľskú vec podrobil aj z pohľadu súdnej kontroly nekalých obchodných praktík. Inštitút nekalej obchodnej praktiky je zákonným termínom, ktorý nie je možné prehliadať ani v rovine súkromného práva.

V prípade, že navrhovateľ uplatňuje právo po použití nekalej obchodnej praktiky, súd môže odmietnuť poskytnúť ochranu takto uplatnenému právu. Ak sa právo uplatňuje po použití nekalej obchodnej praktiky, ide o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Konaním v rozpore s dobrými mravmi na účely zákona o ochrane spotrebiteľa č. 250/2007 Z. z. (účinný v čase podpisu dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku) sa rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej dohody (§ 4 ods. 8 zák. o ochrane spotrebiteľa).

U iných praktík, ako sú taxatívne uvedené v prílohe č. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa je pre záver o nekalosti dôležitá existencia nižšie uvedených aspektov.

Obchodná praktika sa považuje za nekalú, ak a) je v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti, b) podstatne narušuje alebo môže podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k výrobku alebo službe, ku ktorému sa dostane alebo ktorému je adresovaná, alebo priemerného člena skupiny, ak je obchodná praktika orientovaná na určitú skupinu spotrebiteľov (§ 7 ods. 2 zákona o ochrane spotrebiteľa).

Odbornou starostlivosťou sa rozumie úroveň osobitnej schopnosti a starostlivosti, ktorú možno rozumne očakávať od predávajúceho pri konaní vo vzťahu k spotrebiteľovi, zodpovedajúca čestnej obchodnej praxi alebo všeobecnej zásade dobrej viery uplatňovanej v jeho oblasti činnosti (§ 2 písm. u) zákona o ochrane spotrebiteľa).

Podstatným narušením ekonomického správania spotrebiteľa sa rozumie využitie obchodnej praktiky na značné obmedzenie schopnosti spotrebiteľa urobiť rozhodnutie, ktoré by pri dostatku informácií inak neurobil (§ 2 písm. r) zákona o ochrane spotrebiteľa).

Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania a ako už bolo uvedené vyššie, navrhovateľom uplatnená pohľadávka bola splatná dňa 2.5.2007. Navrhovateľ podal návrh na súde dňa 20.7.2012, teda po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej doby. Pokiaľ ide o aplikáciu všeobecnej trojročnej premlčacej doby podľa Občianskeho zákonníka a nie štvorročnej podľa Obchodného zákonníka na daný vzťah zo spotrebiteľskej zmluvy, súd považuje za potrebné poukázať na to, že prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva vrátane ustanovení § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka. Dualistický systém záväzkového práva (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy a pod) v našom právnom poriadku síce dlhodobo funguje, avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na premlčanie v spotrebiteľsko-právnej, a teda typickej občianskoprávnej veci má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi podnikateľmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre nepodnikateľov výhodnejšia.

Zámer navrhovateľa dosiahnuť vymožitelnosť pohľadávky podpísaním dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku zo dňa 6.7.2009, ktorú podpísal odporkyňa, súd hodnotí ako nekalú obchodnú praktiku, pretože boli naplnené zákonné znaky tohto zákonného inštitútu a to nedostatok odbornej starostlivosti na strane dodávateľa, ako aj potenciálne riziko, že takéto konanie naruší správanie spotrebiteľa. Uznanie dlhu odporkyňou súd považuje za právne neúčinné, pretože odporkyňa nemala vedomosť o následkoch uznania dlhu, ktoré je zakomponované do dohody o uzavretí splátkového kalendára, pričom je možné mať pochybnosti o tom, že ide o skutočný prejav vôle odporkyne uznať dlh a nejde iba o vôľu uzavrieť dohodu o splátkach s navrhovateľom. Z uvedeného je zrejmé, že pri dostatku informácií by odporkyňa uvedenú dohodu spojenú s uznaním dlhu nepodpísala. Navrhovateľ v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti odporkyňu nepoučil o následkoch podpisu dohody a uznania, navyše sám iniciatívne vyhľadal odporkyňu, ktorá v dobrej viere a snahe uhradiť dlh v splátkach, podpísala formulár, obsah ktorého jej nebol úplne zrejmý.

Ďalej je potrebné poukázať na skutočnosť, že ak by navrhovateľ postupoval s odbornou starostlivosťou, nepoužil by jeden formulár, ktorý obsahuje dohodu o splátkach ako dvojstranný právny úkon, zároveň uznanie dlhu ako jednostranný právny úkon a prípadne ešte aj pristúpenie k záväzku podľa § 533 OZ a zároveň ustanovenia o tom, že dlžník vyhlasuje, že má vedomosť o premlčaní dlhu a jeho následkoch, napriek tomu, že v čase podpisu predmetnej dohody ešte nebola pohľadávka premlčaná. Takto vytvorený formulár pôsobí na spotrebiteľa prinajmenšom máťúco, pričom možno predpokladať, že práve to je jeho účelom.

Nakoľko odporkyňa vzniesla námietku premlčania, ktorú súd považoval za odôvodnenú, návrh navrhovateľa voči odporkyňi v celom rozsahu zamietol.“

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca navrhujúc odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že vyhovie žalobe v plnom rozsahu, alternatívne ho zruší a vec vráti na ďalšie konanie. Odvolateľ v odvolaní poukázal na to, že 6.7.2009 žalovaná podpísala dohodu o uzavretí splátkového kalendára a uznanie záväzku, pričom obsahom dohody je uznanie dlhu zo strany žalovanej ako právny inštitút zakotvený v Občianskom zákonníku, pričom právnym následkom uznania práva, ktorý nastal priamo zo zákona, je prerušenie plynutia premlčacej doby. To znamená, že doba, ktorá dovtedy uplynula, sa stáva právne bezvýznamnou a začne plynúť nová desaťročná premlčacia doba, a to priamo zo zákona. Na to, aby nastali právne účinky s uznaním práva podľa § 110 ods. 1 druhá veta zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), zákon nevyžaduje, aby dlžník mal v čase uznania vedomosť o premlčaní dlhu. Uznanie práva podľa § 110 ods. 1 druhá veta OZ nemožno stotožňovať s inštitútom uznania dlhu podľa § 558 OZ. Obsah dohody nie je tak rozsiahly, aby sa s ňou žalovaná nemala možnosť oboznámiť sa. Podpisovala ju vo svojom bydlisku, teda mala možnosť si ju pokojne prečítať a vysloviť s ňou súhlas, resp. ju odmietnuť. Išlo o prejav slobodnej vôle žalovanej. Žalobca ako postupník nemá postavenie dodávateľa v zmysle spotrebiteľskej úpravy.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, podľa zásad upravených v ust. § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalobcu je nedôvodné.

Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav, správne vyvodil právne závery vo výroku o zamietnutí žaloby a odvolací súd konštatuje správnosť dôvodov napadnutého rozsudku, na ktoré odkazuje.

Na zvýraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd poukazuje na rozhodnutia súdov, ktoré konštatovali nekalosť obchodnej praxe v obdobných veciach, a to rozhodnutia Krajského súdu v Prešove vo veciach 11Co/37/2012, 20Co/86/2012, 3Co/53/2012, 4Co/19/2012, 19Co/87/2012, 5Co/58/2012, 12Co/47/2012, 16Co/133/2012, 17Co/120/2012, 19Co/87/2012 a Krajského súdu v Košiciach vo veci 4Cob/75/2012, 5Co/194/2012 a uvádza nasledovné.

Súdna kontrola neprimeranosti zmluvných podmienok vo svetle čl. 6 ods. 1 Smernice rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách dopadá na štandardné produkty (typové zmluvy), a to tak na pôvodnú zmluvu, ako aj všetky formulárové zmeny a doplnky. Z vlastnej aplikačnej praxe môže súd potvrdiť, že ide o rovnaký formulár vo viacerých prípadoch a je evidentné, že spotrebiteľ nemôže na tomto tlačive nič meniť.

Vylúčenie vyššie citovanej smernice a súdnej kontroly je nedôvodné. Navyše odvolací súd už judikoval, že konanie, akým sa žalobca dopracováva k týmto doplnkom zmluvy, je nekalou obchodnou praktikou (rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veciach 11Co 37/2012, 20Co 86/2012).

„Odvolací súd však považuje za potrebné zdôrazniť ešte jednu okolnosť, na ktorú poukazuje súd prvého stupňa v súvislosti s ochranou spotrebiteľa a to v tom zmysle, že právny vzťah, ktorý existuje medzi žalobcom a žalovanou je právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy a teda na tento právny vzťah je treba aplikovať ustanovenia, ktoré upravujú právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Tieto

ustanovenia je treba aplikovať aj na právne úkony, ktoré bezprostredne nadväzujú na spotrebiteľskú zmluvu a teda aj na právny úkon uznania dlhu. Je treba súhlasiť, že v danom prípade pri uzatváraní dohody o splátkovom kalendári a uznaní dlhu došlo k nekalej obchodnej praktike, ktorá bola v rozpore s požiadavkou odbornej starostlivosti a ktorá podstatne narušuje alebo môže podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k výrobku alebo službe, ku ktorému sa dostane alebo ktorému je adresovaná alebo priemerného člena skupiny, ak je obchodná praktika orientovaná na určitú skupinu spotrebiteľov. Odbornú starostlivosť i podstatné narušenie ekonomického správania spotrebiteľa definoval súd prvého stupňa vo svojom rozhodnutí a treba súhlasiť s tým, že v danom prípade pri uzatváraní takejto dohody došlo k nekalej obchodnej praktike, pretože obidve tieto znaky nekalosti boli naplnené. Umiestnenie textu o vedomosti premlčaného dlhu nasvedčuje tomu, že zo strany žalobcu došlo k porušeniu odbornej starostlivosti vo vzťahu k spotrebiteľovi, ktorá predpokladá osobitnú schopnosť a starostlivosť, ktorú možno rozumne očakávať od dodávateľa pri konaní vo vzťahu k spotrebiteľovi zodpovedajúca čestnej obchodnej praxi alebo všeobecnej zásade dobrej viery uplatňovanej v jeho oblasti činnosti..." (rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 11Co 37/2012).

Je logické a pochopiteľné, že spotrebiteľia vítajú možnosť splácať dlh v splátkach, no je nečestné, ak sa zneužije kontrakčná situácia s cieľom predĺžiť premlčanie až na 10 rokov vo vzťahu k neinformovanému spotrebiteľovi.

Takéto praktiky sú zakázané (§ 7 citovaného zákona) a žalobca nemôže počítať so súdnou ochranou nečestného konania.

V tomto smere je dôležité poukázať na novú dôležitú skutočnosť pre judikatúru súdov, že dobré mravy, resp. konanie v rozpore s dobrými mravmi našlo svoje pozitívno-právne vymedzenie podľa § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z. z.

Podľa § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa („ZOS“) predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. „Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody,„

Právny úkon, ktorý je v rozpore s ustanovením zákona, je neplatný (§ 39 OZ). Odvolací súd nevidí žiadny dôvod nevzťahovať tento záver aj na rozpor právneho úkonu so zákonným ustanovením § 4 ods. 8 ZOS. Právny úkon porušujúci ustanovenie § 4 ods. 8 ZOS je neplatný pre rozpor so zákonom.

Kampaňovité predkladanie formulárov s ľubozvučným ustanovením o možnosti splácať dlh je pre spotrebiteľov pravdepodobne plných pocitu viny z porušenia splátkového kalendára s cieľom dosiahnuť predĺženie premlčacej doby na 10 rokov bez náležitého objasnenia tohto dôsledku spotrebiteľovi nezodpovedné, nečestné a odporuje zákonnému ustanoveniu § 4 ods. 8 ZOS. Nielenže je tu dôvod na odmietnutie ochrany dodávateľovi postupom podľa § 3 ods. 1 OZ, ale aj na záver o neplatnosti právneho úkonu, ako judikoval tunajší súd vo veci 11Co 37/2012.

Na porovnanie odvolací súd poukazuje na judikatúru českého ústavného súdu, konkr. bod 27 nálezu Ústavného súdu ČR I. ÚS 3512/2011, cit.: „Uplatňování principu důvěry v úkony dalších osob při veškerém sociálním styku s nimi je základním předpokladem pro fungování komplexní společnosti (Luhmann, N.: Vertrauen. Ein Mechanismus der Reduktion sozialer Komplexität. Stuttgart 1989, str. 1). Důvěru je třeba pokládat za elementární kategorii sociálního života. Jednak vyjadřuje vnitřní postoj odrážející eticky odůvodněné představy a očekávání jednotlivých členů společnosti a z druhé strany je výrazem principu právní jistoty, který představuje jednu z faset materiálně, tj. hodnotově, chápaného právního státu, jehož ústavně normativní výraz je obsažen v čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR. Naznačená

konkretizace principu právního státu je oním principem, který působí na straně stěžovatele a proti principu autonomie vůle, kterého se dovolávají obecné soudy. Je pak primárně úkolem obecných soudů najít praktickou konkordanci mezi oběma protikladně působícími principy tak, aby zůstalo zachováno maximum z obou, a tak, aby výsledek byl slučitelný s obecnou představou spravedlnosti." [obdobně nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09 (N 144/53 SbNU 765)].“

Odvolacie námietky žalobcu sú neopodstatnené a odvolací súd napadnutý rozsudok s osvojením si dôvodov ako správny potvrdil postupom podľa § 219 O.s.p.

Žalobca bol v odvolacom konaní neúspešný, žalovanej trovy nevznikli a tomu zodpovedá i výrok o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.